

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

INSTITUTIONAL SUPPORT OF STATE NATIONAL SECURITY POLICY

У статті досліджено інституційне забезпечення державної політики національної безпеки як ключовий фактор стабільності та розвитку держави. Розглянуто основні інституції, що формують та реалізують політику національної безпеки, їхні функції, повноваження та взаємодію. Проаналізовано нормативно-правові засади, які регулюють діяльність органів державної влади у сфері безпеки, зокрема роль Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Ради національної безпеки і оборони, а також інших силових структур. Особливу увагу приділено питанням міжінституційної координації, стратегічного планування та адаптації політики безпеки до сучасних викликів, таких як гібридні загрози, інформаційні війни та військові конфлікти. Запропоновано напрями вдосконалення інституційного механізму забезпечення національної безпеки з урахуванням міжнародного досвіду та євроатлантичних стандартів.

У висновках зазначено, що інституційне забезпечення державної політики національної безпеки є фундаментальним елементом, який визначає здатність держави протистояти різноманітним загрозам і забезпечувати стабільність у політичній, економічній та соціальній сферах. Воно вимагає ефективної взаємодії численних суб'єктів, серед яких органи державної влади, силові структури, а також міжнародні інституції, що разом працюють на створення належних умов для захисту національних інтересів. Зважаючи на постійні зміни в глобальному середовищі та розвиток нових загроз, інституційне забезпечення потребує постійного вдосконалення, що включає адаптацію існуючих інститутів до нових реалій, покращення взаємодії між органами державної влади, а також впровадження ефективних механізмів боротьби з новітніми викликами, такими як кіберзагрози, тероризм та організована злочинність. Крім того, важливим є розвиток міжнародного співробітництва, яке дозволяє обмінюватися досвідом і використовувати колективні механізми безпеки для протидії глобальним загрозам.

Для ефективного забезпечення національної безпеки важливо не лише зміцнювати інститути, а й забезпечити взаємодію між ними на всіх рівнях, спрощуючи механізми прийняття рішень та сприяючи прозорості і підзвітності в роботі органів державної влади.

Ключові слова: національна безпека, державна політика, інституційне забезпечення, органи державної влади, стратегічне планування, нормативно-правове регулювання,

інформаційна безпека, оборонна політика, євроатлантична інтеграція.

The article examines the institutional support of the state policy of national security as a key factor in the stability and development of the state. The main institutions that form and implement the national security policy, their functions, powers and interaction are considered. The regulatory and legal measures that regulate the activities of state authorities in the field of security, in particular the President, the Verkhovna Rada, the Cabinet of Ministers, the National Security and Defense Council, as well as the role of other security structures, are analyzed. Special attention is paid to the issues of interinstitutional coordination, strategic planning and adaptation of security policy to modern challenges, such as hybrid threats, information wars and military conflicts. Directions for improving the institutional mechanism for ensuring national security in Europe are proposed, taking into account international experience and Atlantic standards.

The conclusions state that the institutional support of the state policy of national security is a fundamental element that determines the ability of the state to resist various threats and ensure stability in the political, economic and social spheres. It requires effective interaction of numerous subjects, including state authorities, law enforcement agencies, as well as international institutions, which work together to create appropriate conditions for the protection of national interests.

Given the constant changes in the global environment and the development of new threats, institutional support requires constant improvement, which includes the adaptation of existing institutions to new realities, improving interaction between state authorities, as well as the introduction of effective mechanisms for combating new challenges, such as cyber threats, terrorism and organized crime. In addition, the development of international cooperation is important, which allows for the exchange of experience and the use of collective security mechanisms to counter global threats.

To effectively ensure national security, it is important not only to strengthen institutions, but also to ensure interaction between them at all levels, simplifying decision-making mechanisms and promoting transparency and accountability in the work of state authorities.

Key words: national security, state policy, institutional support, state authorities, strategic planning, regulatory and legal regulation, information security, defense policy, Euro-Atlantic integration.

УДК 351.86/.88.07:005.51](477)(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2025.45.22>

Таран Є.І.

к. політ. наук, доцент,
доцент кафедри глобальної та
національної безпеки
Навчально-науковий інститут публічного
управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Забезпечення національної безпеки є одним із ключових пріоритетів державної політики, оскільки воно визначає стійкість держави до внутрішніх і зовнішніх загроз, її здатність до самозахисту та збереження суверенітету. У сучасних умовах національна

безпека набуває комплексного характеру, охоплюючи не лише військову, а й політичну, економічну, інформаційну, екологічну та соціальну складові. Ефективне функціонування системи національної безпеки значною мірою залежить від інституційного забезпечення, яке включає діяльність органів державної влади,

нормативно-правове регулювання, механізми міжінституційної координації та стратегічного планування.

Однак на практиці інституційне забезпечення державної політики національної безпеки стикається з низкою викликів, серед яких недостатня координація між державними структурами, фрагментарність законодавчого регулювання, обмеженість ресурсного забезпечення, а також вплив зовнішніх гібридних загроз. Важливим аспектом є й необхідність адаптації української моделі національної безпеки до євроатлантичних стандартів та сучасних глобальних викликів. Це зумовлює потребу у комплексному аналізі чинних інституційних механізмів, виявленні їхніх слабких місць та розробці шляхів їх удосконалення.

Враховуючи актуальність проблеми, дослідження спрямоване на аналіз існуючої системи інституційного забезпечення державної політики національної безпеки, оцінку її ефективності та визначення напрямів оптимізації з урахуванням міжнародного досвіду та сучасних безпекових викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Інституційне забезпечення системи національної безпеки України досліджували такі вітчизняні науковці: С.Г. Братель [1], О.С. Власюк [2], Г.А. Гончаренко [3], В.А. Денисенко [4], А.Ю. Ковальчук [5], С.І. Крук [7]; І.І. Омелько [8]; А.І. Остапенко [9]; В.Й. Пашинський [10]; О.С. Пономарьов [11]; Н.В. Русенко [17]; С.П. Стецюк [18] Е.В. Тітко [19].

Метою статті є аналіз інституційного забезпечення державної політики національної безпеки, оцінка його ефективності, виявлення ключових проблем у діяльності відповідних органів державної влади а також визначення оптимальних шляхів удосконалення інституційного механізму забезпечення національної безпеки, враховуючи сучасні виклики та міжнародний досвід.

Виклад основного матеріалу. Інституційне забезпечення державної політики національної безпеки України ґрунтується на положеннях Конституції України, яка визначає основні засади організації державної влади, компетенцію органів державного управління та їхні повноваження у сфері безпеки. Відповідно до статті 17 Конституції України, захист суверенітету та територіальної цілісності держави, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Основними суб'єктами інституційного механізму забезпечення національної безпеки є Президент України, Верховна Рада, Кабінет

Міністрів, Рада національної безпеки і оборони (РНБО), судова система та силові структури [6].

Відповідно до чинного законодавства України, забезпечення національної безпеки є комплексним завданням, яке потребує участі різних суб'єктів, кожен з яких наділений певними повноваженнями для формування та реалізації відповідної політики. Розглянемо основних суб'єктів, які виконують роль у забезпеченні національної безпеки, та їх повноваження більш детально.

Президент України є головним гарантом національної безпеки, відповідно до Конституції України. Його повноваження включають визначення основних напрямків державної політики у сфері безпеки, управління Збройними силами, надання вказівок щодо проведення мобілізації та ведення воєнних дій у разі загрози національній безпеці.

Згідно зі статтею 106 Конституції України, Президент здійснює загальне керівництво у сфері національної безпеки та оборони, а також очолює Раду національної безпеки і оборони України, що координує діяльність органів влади у цій сфері [6]. Це дає йому можливість визначати пріоритети оборонної політики та ухвалювати рішення щодо мобілізації, запровадження воєнного чи надзвичайного стану.

На законодавчому рівні статус Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України закріплено в п. 2 ч. 1 ст. 13 Закону України «Про національну безпеку України» [13] та у ст. 6 Закону України «Про оборону України» [14]. Даними нормами визначено, що як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України видає накази і директиви з питань оборони. Звертаємо увагу, що зазначені закони звужують сферу влади Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України лише сферою оборони, у той час як інші закони надають йому повноваження користуватися владою і в інших випадках державної небезпеки, зокрема, в період введення надзвичайного стану.

Окрім цього, відповідно до ст. 11 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Президент України, як Верховний Головнокомандувач Збройними Силами України, на час дії воєнного стану має ряд специфічних повноважень, які спрямовані на забезпечення національної безпеки, обороноздатності країни та здійснення контролю за критичними аспектами державного управління:

– визначення основних напрямів ведення оборони. Президент має право визначати загальні напрямки діяльності органів державної влади у сфері оборони, а також координу-

вати дії органів виконавчої влади для забезпечення мобілізації та організації оборони країни;

- мобілізація ресурсів та організація оборони. Одним з ключових повноважень є організація мобілізації людських, матеріальних і фінансових ресурсів для задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань та спеціальних підрозділів під час воєнного стану;

- забезпечення управління Збройними Силами України. Як Верховний Головнокомандувач, Президент може безпосередньо організовувати керівництво Збройними Силами України, включаючи прийняття стратегічних рішень в умовах воєнного стану, надання наказів та реалізацію інших функцій у рамках військової оборони;

- призначення та звільнення командування. Президент має право призначати та звільняти високопосадовців в органах військового управління, включаючи командувачів військових округів і інші ключові військові посади. Він також може здійснювати інші кадрові призначення, пов'язані з безпекою та обороною;

- застосування заходів військової мобілізації. У разі необхідності, Президент може ухвалювати рішення щодо застосування додаткових заходів для підтримки обороноздатності країни, таких як переведення економіки на військові рейки, введення додаткових обмежень або мобілізація громадян;

- забезпечення охорони критичних об'єктів і інфраструктури. Президент має право організовувати захист стратегічно важливих об'єктів інфраструктури, забезпечуючи їх функціонування навіть під час активних бойових дій;

- залучення резервів. У разі потреби, Президент може активувати резерви, як кадрові, так і матеріальні, для посилення обороноздатності;

- визначення меж території воєнного стану. Президент може визначати території, на яких вводиться воєнний стан, а також встановлювати межі дії цього режиму в межах держави;

- введення надзвичайних заходів. У разі ескалації загроз, Президент має право ухвалювати рішення про введення додаткових надзвичайних заходів, які стосуються безпеки держави, таких як комендантська година, контроль за пересуванням населення та інші обмеження, спрямовані на забезпечення безпеки [15].

Президент України, як глава держави, відіграє ключову роль у забезпеченні державного суверенітету та територіальної цілісності країни. Здійснюючи функцію гарантування державного суверенітету, Президент України бере активну участь у формуванні зовнішньої

політики, представляє країну на міжнародній арені та забезпечує реалізацію її інтересів на глобальному рівні. Що стосується територіальної цілісності, то Президент наділений повноваженнями для прийняття рішень, що стосуються оборони держави, мобілізаційних заходів та взаємодії з іншими органами державної влади для забезпечення цілісності державних кордонів.

Верховна Рада України, як єдиний орган законодавчої влади, є одним з ключових суб'єктів інституційного забезпечення державної політики національної безпеки. Її роль у цьому процесі визначається через її конституційні повноваження, зокрема у сфері законодавчого регулювання, контролю та забезпечення належної взаємодії між іншими органами державної влади, які займаються питаннями національної безпеки. Одним із головних завдань Верховної Ради є прийняття законів, які визначають правові основи функціонування системи національної безпеки. Це включає ухвалення нормативно-правових актів, що регламентують діяльність органів державної влади, відповідальних за безпеку, забезпечення прав людини в умовах загроз національній безпеці, а також основні напрями зовнішньої і внутрішньої політики в сфері безпеки.

Кабінет Міністрів України. Відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України», Кабінет Міністрів є вищим органом виконавчої влади України, який забезпечує виконання Конституції та законів України, актів Президента України, а також реалізує державну політику у різних сферах життєдіяльності країни, зокрема в сфері національної безпеки [12].

На думку науковців, функції Кабінету Міністрів України як суб'єкта інституційного забезпечення державної політики національної безпеки включають:

1. Реалізацію законодавчих ініціатив. Кабінет Міністрів бере участь у підготовці та реалізації законодавства у сфері національної безпеки, включаючи закони про оборону, національну безпеку, цивільний захист тощо. Він також може ініціювати прийняття нових законів або зміни до існуючих для покращення ефективності управління безпекою.

2. Координацію діяльності органів державної влади. Кабінет Міністрів України відповідає за організацію роботи інших центральних органів виконавчої влади, які займаються безпекою. Це включає Міністерство внутрішніх справ, Міністерство оборони, Службу безпеки України, Національну поліцію та інші структури, що забезпечують правопорядок і реагують на загрози безпеці.

3. Стратегічне планування та організація реагування на загрози. Кабінет Міністрів України визначає стратегії та оперативні плани дій щодо протидії різноманітним загрозам національній безпеці, таким як зовнішні агресії, терористичні акти, кіберзагрози, екологічні чи економічні кризи. Кабмін здійснює моніторинг ситуації та оперативно реагує на нові виклики.

4. Фінансування сектору безпеки. Кабінет Міністрів є відповідальним за планування та реалізацію бюджетних витрат на національну безпеку. Він готує проект державного бюджету, у якому визначаються кошти для забезпечення обороноздатності країни, правоохоронних органів, а також для заходів із запобігання та боротьби з кризовими ситуаціями.

5. Виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України (РНБО). Кабінет Міністрів виконує рішення РНБО, яка є органом, що координує діяльність державних органів у сфері національної безпеки. Кабмін бере участь у виконанні рішень щодо запровадження спеціальних заходів безпеки, таких як введення санкцій, обмежень або надзвичайного стану [11, с. 38; 3, с. 80].

Одним із найважливіших органів, покликаних забезпечувати національну безпеку України, є *Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО)*.

Відповідно до статті 107 Конституції України, РНБО є координаційним органом при Президентові України, що займається питаннями національної безпеки та оборони [6]. Президент України очолює РНБО, а її рішення вводяться в дію указами Президента. Це свідчить про те, що РНБО відіграє ключову роль у формуванні та реалізації політики безпеки держави.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України», Рада національної безпеки і оборони України (РНБО) є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Вона координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки та оборони, а її рішення вводяться в дію указами Президента [16]. В цьому аспекті РНБО відіграє ключову роль у формуванні та реалізації державної політики в сфері безпеки, розглядає питання захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, боротьби з гібридними загрозами, стратегічного планування у воєнній, економічній, енергетичній та інформаційній сферах. Особливо важливе значення діяльність РНБО має під час воєнного стану, коли вона координує заходи оборони, мобілізації, санкційної політики та міжнародної військової допомоги.

Роль РНБОУ, на сьогоднішній день в нових політичних умовах помітно зростає, а покладені на неї повноваження виходять далеко за межі компетенції дорадчої структури. Вона виступає не тільки координаційним органом з питань національної безпеки і оборони, але й є виразником важливих політичних рішень, які виносяться у формі відповідних пропозицій Президентові України щодо реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони.

РНБО розробляє та ухвалює рішення, які можуть мати безпосередній вплив на оборонну політику, зокрема щодо мобілізації ресурсів, підготовки та модернізації Збройних Сил, а також щодо використання військових сил у разі загрози національній безпеці. У разі необхідності, РНБО ініціює введення надзвичайного стану або інших заходів, що сприяють зміцненню обороноздатності країни.

Президентові надаються рекомендації та пропозиції щодо стратегічних питань через РНБО, що забезпечує його інформування про поточний стан безпеки та оборони, а також надає можливість здійснювати швидке реагування на нові виклики. Завдяки такій ролі РНБО стає важливим елементом в реалізації президентських повноважень, зокрема у забезпеченні боєздатності та оперативної готовності Збройних Сил України для захисту національних інтересів.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади є важливими елементами інституційного механізму забезпечення національної безпеки України. Вони здійснюють виконання Конституції та законів України, актів Президента та Кабінету Міністрів України в межах своїх повноважень і відповідають за реалізацію державної політики у різних сферах, що безпосередньо стосуються національної безпеки. Ці органи вживають заходи, спрямовані на запобігання порушенню Конституції та законів України з боку органів державної влади, що є важливим аспектом забезпечення верховенства права та стабільності у країні. Зокрема, вони мають завдання забезпечити права і свободи людини і громадянина, контролюючи та координуючи діяльність, яка може вплинути на ці права, в тому числі у випадках загрози з боку організованих злочинних груп або радикальних елементів.

Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС) є одним з ключових суб'єктів інституційного забезпечення державної політики національної безпеки України відповідно до чинного законодавства. МВС виконує важливу роль у забезпеченні внутрішньої стабільності, правопорядку та безпеки на території

країни. Згідно з Конституцією України, законами України та іншими нормативно-правовими актами, Міністерство внутрішніх справ України несе відповідальність за забезпечення громадської безпеки, протидію злочинності, а також захист прав і свобод громадян. Його діяльність є важливою складовою частиною системи національної безпеки, оскільки безпека внутрішньополітичної ситуації прямо залежить від ефективності роботи Міністерства.

Міністерство внутрішніх справ як суб'єкт інституційного забезпечення державної політики національної безпеки, координує свою діяльність з іншими органами виконавчої влади, зокрема з Службою безпеки України, Національною поліцією, а також з органами місцевої влади. Воно є важливим компонентом у структурі державної безпеки та оборони, зокрема в контексті протидії внутрішнім загрозам, забезпечення правопорядку і стабільності на всіх рівнях.

В інституційному забезпеченні національної безпеки велику роль відіграє *Міністерство оборони України*, яке координує заходи у сфері оборони, розглядає загрози національній безпеці та ухвалює відповідні рішення. Президент вводить у дію рішення РНБО своїм указом, а їх виконання забезпечує Кабінет Міністрів та відповідні міністерства. Міністерство оборони здійснює управління Збройними Силами України на підставі вказівок та рішень Президента. Воно відповідає за реалізацію оборонної політики, мобілізацію ресурсів, підготовку та оснащення військ, а також за координацію дій сил оборони країни. Міністерство оборони, як виконавчий орган, несе відповідальність за забезпечення виконання наказів та стратегічних рішень, ухвалених Президентом [18, с. 83].

Останній елемент в системі суб'єктів забезпечення національної безпеки, який необхідно проаналізувати є *Воєнна організація держави*, яка включає в себе комплексну систему організацій та інститутів, що функціонують з метою забезпечення оборони держави, захисту її суверенітету та територіальної цілісності. Вона складається з таких основних складових, як Збройні Сили України, Служба безпеки України, підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, а також інші військові формування, створені відповідно до Конституції України. Ці організації та структури складають основу системи національної безпеки, забезпечуючи ефективну протидію як зовнішнім, так і внутрішнім загрозам воєнного характеру.

Однією з головних функцій воєнної організації є забезпечення оборони та недотор-

канності кордонів України, що включає в себе не лише фізичний захист території країни від потенційних військових агресій, а й організацію заходів, спрямованих на підготовку до оборони та запобігання вторгненню ворога. Військові формування, відповідно до своїх завдань, мають за мету протидіяти збройним конфліктам і агресії з боку інших держав.

Крім того, воєнна організація держави займається захистом суверенітету та територіальної цілісності України. Це включає в себе не тільки забезпечення фізичної безпеки кордонів, але й здійснення контролю над внутрішніми процесами, які можуть загрожувати стабільності та незалежності країни. Сюди також належить протидія організованим злочинності, особливо якщо вона має потенціал для спричинення загроз національній безпеці або виникнення соціальних конфліктів.

У разі виникнення небезпечних соціальних конфліктів, які можуть перерости у збройні зіткнення чи дестабілізацію ситуації в країні, воєнна організація держави має важливу роль у забезпеченні громадської безпеки та підтриманні правопорядку. Вона забезпечує охорону населення, реагує на прояви насильства, захищає інфраструктуру, а також виконує заходи, спрямовані на мінімізацію наслідків кризових ситуацій.

Варто наголосити, що взаємодія суб'єктів забезпечення національної безпеки України має низку особливостей, які пов'язані з різноманітністю організаційних структур, функціональних повноважень та завдань, що стоять перед ними. Важливою особливістю є те, що ці суб'єкти виконують різні, але взаємопов'язані функції в забезпеченні стабільності і безпеки на різних рівнях – від боротьби з зовнішніми загрозами до внутрішньої стабільності.

Висновки. Інституційне забезпечення державної політики національної безпеки є фундаментальним елементом, який визначає здатність держави протистояти різноманітним загрозам і забезпечувати стабільність у політичній, економічній та соціальній сферах. Воно вимагає ефективної взаємодії численних суб'єктів, серед яких органи державної влади, силові структури, а також міжнародні інституції, що разом працюють на створення належних умов для захисту національних інтересів.

Системний підхід до інституційного забезпечення політики національної безпеки дозволяє зберігати державний суверенітет і територіальну цілісність країни, а також ефективно протидіяти як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам. Важливими аспектами є чітке розмежування повноважень та функцій між орга-

нами державної влади, організація належної координації між різними інституціями, а також забезпечення ресурсної підтримки та демократичного цивільного контролю.

Зважаючи на постійні зміни в глобальному середовищі та розвиток нових загроз, інституційне забезпечення потребує постійного вдосконалення, що включає адаптацію існуючих інститутів до нових реалій, покращення взаємодії між органами державної влади, а також впровадження ефективних механізмів боротьби з новітніми викликами, такими як кіберзагрози, тероризм та організована злочинність. Крім того, важливим є розвиток міжнародного співробітництва, яке дозволяє обмінюватися досвідом і використовувати колективні механізми безпеки для протидії глобальним загрозам.

Для ефективного забезпечення національної безпеки важливо не лише зміцнювати інститути, а й забезпечити взаємодію між ними на всіх рівнях, спрощуючи механізми прийняття рішень та сприяючи прозорості і підзвітності в роботі органів державної влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Русенко Н.В. Інституційне забезпечення внутрішньополітичної безпеки. *Держава та регіони*. 2023. № 3 (81). С. 95–103.
2. Крук С.І. Інституційні сили й інструменти державного управління у сфері забезпечення національної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 103–105.
3. Тітко Е.В. Національна та міжнародна безпека у контексті захисту прав людини в умовах сьогодення. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 2(12). С. 126–138.
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (в редакції від 01.01.2020). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-ХІІ (зі змінами від 05.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 04.02.2025).
6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 21.05.2015 № 389-VIII (в редакції від 08.01.2025). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 28. Ст.250.
7. Остапенко А.І. Місце Верховного Головнокомандувача у системі повноважень Президента: зарубіжний і національний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 79–82.
8. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибр. наук. пр. Київ: НІСД, 2016. 527 с.
9. Про національну безпеку України : Закон України від 13.12.2022 № 2849-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 11.01.2025).
10. Пашинський В.Й. Верховна Рада у системі суб'єктів забезпечення оборони держави. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2017. № 1/2 (33/34). С. 238–241.
11. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL. / База даних «Законодавство України». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 05.02.2025)
12. Пономарьов, С.П. Компетенція і повноваження Кабінету Міністрів України в системі сектора безпеки і оборони держави. *Право.ua*. 2018. № 1. С. 35–42.
13. Гончаренко Г.А. Компетенція Кабінету Міністрів України в управлінні сектору безпеки: адміністративно-правове регулювання. *Держава та регіони*. 2020. № 2 (68). С. 77–81.
14. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР (в редакції від 29.07.2023). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1998. № 35. Ст. 237.
15. Ковальчук А. Ю. Місце Ради національної безпеки і оборони України у механізмі забезпечення національної безпеки. *Наукові праці МАУП*. 2016. Вип. 48. С. 84–88.
16. Омелько І.І. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. С. 166–170. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/290548/284148> (дата звернення: 05.02.2025).
17. Братель С.Г. Національна поліція України як суб'єкта забезпечення національної безпеки. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 267–270.
18. Стецюк С.П. Місце Міністерства оборони України в системі центральних органів виконавчої влади. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 83–89.
19. Денисенко В.А. Особливості спрямованості діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 831–834.